І чужому научайтесь, й свого не цурайтесь... — Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237. УНС: HEnderson 5-8740. Тел. в Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 143. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 28-го ЛИПНЯ 1959 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 28, 1959 No. 143 VOL. LXVI.

ДЖАНСОН ЗАПОВІДАЄ УХВАЛЕННЯ НАЙВАЖЛИВІШИХ ЗАКОНОПРОЄКТІВ

ПРОВІДНИК ДЕМОКРАТІВ В СЕНАТІ ПЕРЕДБАЧАЄ УХВАЛЕННЯ ЗАКОНОПРОЄКТІВ ПРО ОХОРОНУ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ І РОБІТНИЧОГО ТА ЗМЕНШЕННЯ БЮДЖЕТУ НА ШБІЛЬЙОНА.

Вашингтон. — Провідник демократів в Сенаті сенатор Линдон Б. Джансон промовляв на просьбу республіканського сенатора з Массачусетс Леверета Салтонстолла на телевізійній стації для того стейту і заявив, що Конгрес на цьогорічній сесії ухвалить законопроєкти про охорону громадянських прав і „добрий" робітничий законопроєкт та зменшить федеральний бюджет в сумі 77 більйонів долярів на яких 500 до 600 мільйонів дол. Щодо законопроєкту про охорону громадянських прав то, на думку сен. Джансона, той проєкт матиме і пункт про поширення прав Федеральної Комісії Охорони Громадянських Прав, яка зможе діяти для забезпечення рівних прав для всього населення. В цьому новому законі будуть також пункти про забезпечення виборчих прав для всього населення, а федеральна влада зможе оглядати всі виборчі документи і списки та стверджувати, чи були порушені виборчі права кольорового населення. Такий законопроєкт вже ухвалила сенатська правнича підкомісія а незабаром його має розглянути повна Комісія в Сенаті. Джансон заповів, що він сам внесе деякі доповнення до цього законопроєкту в тому напрямку, щоб вможливити також добровільне посередництво в спорі за користання з рівних громадянських прав. Щодо робітничого законопроєкту, то сенатор Джансон певний того, що Конгрес ухвалить проєкт, який „охоронятиме чесних робітників проти ракетерів в робітничих організаціях". Але провідник республіканської меншости в Сенаті сенатор Еверетт МекКінлі Дірксен не є таким оптимістом в цій справі, який заявив на іншій телевізійній програмі, що ухвалений в Сенаті законопроєкт про охорону робітничих добродійних фондів ніяк не зможе сповнити свого завдання, бо він є „залагідний і заслабий". Сенатор Джансон передбачає, що вкінці Конгрес зменшить видатки на 13 урядових агенцій, а збільшить бюджет на три агенції. Це все разом дасть на 500 до 600 мільйонів менше від тієї суми, якої вимагав президент Айзенгавер в січні ц. р. Збільшені видатки будуть на такі справи: на оборону Конгрес збільшить видатки на 100 або 200 мільйонів долярів; на здоров'я, виховання і добродійство — 200 або 250 мільйонів долярів, та на кількадесять або й більше мільйонів долярів на публічні роботи. Спірним є законопроєкт про будівельну програму, якого не підписав Президент. Демократична більшість в Конгресі не має потрібного числа голосів, щоб перемогти це вето Айзенгавера, хоч сенатор-демократ Джан Спаркеман „доражує пробувати щастя і голосувати проти Президентового вета. Конгрес мусітиме поспішати, щоб викінчити ці важливі законопроєкти, про які говорив сен. Джансон.

Перемир'я між Ботлером, сен. Джансоном і спікером Рейбирном

Вашингтон. — При кінці минулого тижня прийшло до заключення перемир'я між головою Крайового Демократичного Комітету Полем М. Ботлером і провідниками демократів в Конгресі сенатором Линдоном Б. Джансоном і спікером Палати Репрезентантів Семом Рейбирном. Це замирення настало після конференції між цими політиками, яка відбулася 24 липня і яка закінчила тритижневу війну між демократичними провідними політиками. Ця конференція відбулася на просьбу Ботлера в бюрі спікера Рейбирна, який після наради відбув пресову конференцію. На пресовій конференції заявив Рейбирн, що в дійсності не було жадної боротьби між головою партійного комітету і демократичним проводом в Конгресі, і не було злої волі таку війну вести, а поголоски про непорозуміння поширила була преса. Але преса пригадує, як то 5-го липня Ботлер виступив був на телевізії проти демократичного проводу в Конгресі, і як він 12 липня говорив про неуспішні проби звільнити його з теперішнього становища, та як сен. Линдон Джансон і спікер Рейбирн виступали проти Ботлера. Тепер сен. Джансон і спікер Рейбирн заявляють, що немає між ними і Ботлером жадної боротьби, а преса цьому не вірить, тільки не знає, хто був переможцем в дні 24-го липня на конференції в бюрі спікера Рейбирна.

Американці випередили СССР у відкритті т. зв. „антиматерії" або „антилямбда"

Ню Йорк. — Американські фізики з тріюмфом виставили на Міжнародній Конференції для Фізики Високої Енергії в Києві в Україні зфотографовані по раз перший у світі в радіяційній лябораторії при Каліфорнійському університеті в Берклі фотографії так званої антиматерії або антилямбди, які свідчать про її існування. Американські науковці сподівалися, що фотознімки цієї антиматерії вже були відомі совєтським науковцям, але тепер виявилося, що їх фота — це успіх американських фізиків. Ці по раз перший зроблені знімки виявляють повну реакцію отієї невидимої частки в атомі так званої антиматерії. Ці фотографії зробила група науковців під проводом професора фізики в Каліфорнійському університеті д-ра Луїса В. Альвареза.

В АМЕРИЦІ

● **У Портленді**, Ореґон, помер колишній губернатор і секретар нутріших справ Даґлес МекКей, який перед смертю попросив, щоб його очі передали до шпиталю Милосердного Самарянина для перещеплення сліпим. Після його смерти лікарі негайно перещепили по одному окові двом особам, які втратили по двоє очей. Дружина МекКея заявила, що й вона вирішила передати по своїй смерті очі потребуючим людям.

● Крайова Адміністрація Аеронавтики закупила на 75,000 долярів матеріялів для пошиття спеціяльного одягу семи астронавтам „Меркурія", які летітимуть в космічні простори. Один костюм коштуватиме 3,750 долярів.

● **Адлей Е. Стівенсон**, який вже два рази безуспішно кандидував від демократів на пост президента ЗДА, заявив представникові лондонсько радіової стації, що не буде вже третій раз кандидувати, бо „кандидат на президента мусить два рази денно голитися, а я цього дуже не люблю".

● **Команда Армії** повідомила, що вона має експериментальний пластичний клей для операцій зломаних костей, який по двох днях „ставить пацієнта на ноги".

БОГОСЛУЖЕННЯМ І МОЛИТВОЮ ЗАКІНЧЕНО ТИЖДЕНЬ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ

Минулої неділі, 26-го липня, закінчився в Америці формально схвалений Конґресом та проголошений Президентом Тиждень Поневолених Націй, що тривав від 19-го липня та викликав великий гнів і обурення в Москві. Хоч цей Тиждень мав великий міжнародний відгомін, проте короткий реченець між його схваленням і проголошенням та практичним відзначенням не дозволив в цьому році на більші імпрези, що цим разом обмежились головно до Богослужень, молитов та відповідних проповідей в церквах і газетних вісток і коментарів. Богослуження і молитви в намірені українського народу відбулись зокрема в українських церквах. На Союзівці, вакаційній оселі Українського Народного Союзу в Кетскильських горах, що тепер заповнена гостями і відвідувачами з багатьох стейтів Америки, як і з Канади, Богослуження в намірені Українського народу відправив в неділю 26-го липня всч. о. Патрик П. Пащак, ЧСВВ, з церкви св. Юра в Ню Йорку, виголосивши при цьому проповідь на тему справедливости, як основної передумови тривкого миру. Справедливість у внутрішньому житті Українського народу, як і в міжнародних відносинах мусить привернути також волю Україні, а з тим і тривкий мир у світі. Крім Богослужень в церквах, в ряді громад відбулись скликані на швидку руку зібрання, в яких громадяни українського роду висловлювали вдячність і признання Конґресові та Президентові за проголошення Тижня Поневолених Націй, в надії, що це приспішить і сам день визволення. З приводу цього Тижня відбулося 22-го липня у Филаделфії засідання місцевої філії УККомітету, очолюваної д-ром Вол. Ґаланом, і в результаті вислано телеграму з подякою президентові Айзенгаверові та рішено відбути в наступному тижні ширші громадські збори в цій же справі. Тим часом, справа Тижня Поневолених Націй не сходить із сторінок американської та міжнародної преси.

Аллен Доллес закликає не спускати з очей основної цілі Кремлю

Вашинґтон. — Дир. Центральної Розвідчої Аґенції Аллен В. Доллес промовляв в стратегічному семінарі для офіцерів резерви в Крайовім воєнним каледжі і наводив цілий ряд фактів на те, що комуністична загроза світові натрапляє на щораз то більші перешкоди збоку західньої демократії, але одночасно остерігав вільний світ, що не вільно ніколи спускати з очей основної цілі комунізму, а саме його змагання завоювати цілий світ. На думку А. Доллеса „совєтський приплив має щораз більше повільніших місць", і ЗДА повинні це тепер використати. Директор Центральної Розвідчої Аґенції казав, що він знає численних критиків, які твердять про перевагу СССР в різних ділянках, але „я можу запевнити всіх тих невірних Томів, що ми є краще приготовані і краще скоординовані протиставитися совєтському викликові, і що ми діємо вже тепер із успішнішими наслідками, ніж багато з вас про це може думати". Доллес казав, що все таки існує небезпека, що „Кремль може зарискувати війну тільки тому, що „недоцінює вповні силу Заходу".

Кастро залишається на становищі прем'єра

Гавана, Кубинська Республіка. — В неділю 26-го липня в Гавані відзначено шості роковини революційного виступу так званого Руху 26-го липня і при цій наґоді кубинський прем'єр Фідель Кастро заявив майже мільйоновій юрбі, що він рішився залишитися на становищі прем'єра, з якого був зреґіґнував тиждень тому. Про це рішення повідомив сотки тисяч демонстрантів президент держави д-р Освальдо Дортікос Торрадо. „Як президент Республіки, казав він, можу вас повідомити, що внаслідок домагання громадянства д-р Фідель Кастро рішився вернутися на становище прем'єра". Сам Кастро говорив про те, що вертається згідно з „волею народу". Він казав, що бажає жити в приязні з американським народом, але виступатиме проти тих, які хотіли б економічно використовувати Кубу. Під час промови Кастро і його брат Раул та всі його помічники покидали свої шапки в юрбу присутніх, а селяни кидали свої солом'яні капелюхи під статую кубинського патріота Хозе Мартіні, яка стоїть посередині Пляза Сівіка. — 25-го липня недалеко Гавани зістрілено чотиримоторовий літак типу Сесна-120 в якому були дві особи. Одна з них Рафаель дель Піно, кілька разів поранена під час обстрілу літака, була заарештована, а друга невідома особа втекла разом з двома іншими чоловіками, яких правдоподібно, мав забрати до ЗДА цей літак, який прилетів із Флориди.

АЛЕЯ ДЖАНА ФОСТЕРА ДОЛЛЕСА В БЕРЛІНІ

Державний секретар ЗДА Крістіян Гертер під час урочистого відкриття Алеї Джана Фостера Доллеса, в західньо-берлінському Тірґартені в безпосередньому сусідстві із совєтською зоною Берліну. В промові до зібраних Гертер запевнив населення Західнього Берліну, що Захід ніколи не залишить цього міста на комуністичний призвіл

АМЕРИКАНСЬКА ВИСТАВА І ВІДВІДИНИ НІКСОНА В МОСКВІ ПРОХОДЯТЬ СЕРЕД БАГАТЬОХ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ, ВЗАЄМНИХ ОБВИНУВАЧЕНЬ І ЧЕМНОСТЕЙ, ПОХВАЛ І ДОГАН

Совєтський прем'єр Нікіта Хрущов (ліворуч) вітає на Кремлі віце-президента ЗДА Ричарда М. Ніксона та д-ра Мілтона Айзенгавера, брата през. Двайта Д. Айзенгавера

Москва. — Минулої п'ятниці 24-го липня, віце-президент Ричард М. Ніксон перетяв стяжку при вступі до величезних забудовань Американської Національної Виставки в парку Сокольнікі, відкриваючи в той спосіб символічно цю виставку, що вже від початку, подібно, як і самі відвідини віце-президента Ніксона, викликала найбільш суперечні враження і повідомлення. Відкриваючи виставку... Ніксона. Це саме відноситься і до... президент Ніксон заявив, що вона є показом американського способу життя та закликав до мирних змагань і конкуренції, як матеріяльної, так і духової, між З'єдиненими Державами Америки та Совєтським Союзом. При відкритті виставки віце-президент відчитав також привітальне послання президента Айзенгавера, в якому президент Айзенгавер висловлює найкращі побажання „совєтському народові" та заповідає, що він також сподівається скласти йому колись відвідини. Від того часу себто від відкриття виставки як радше від приїзду віце-президента Ніксона відбуваються найбільш суперечні події. Насамперед прийшло до зустрічі віце-президента Ніксона із совєтським диктатором Хрущовим, під час якої висловлено ряд взаємних обвинувачень, а Хрущов зокрема знову жалувався на проголошення в Америці Тижня Поневолених Націй та закидував Америці „погрожування" Совєтам. Ніксон зі свого боку видвигнув подібне обвинувачення погроз збоку Хрущова, як той нахвалявся, що „Совєти мають більше зброї. До довшої виміни слів між Ніксоном і Хрущовим прийшло на самій виставці на якій Ніксон показував Хрущову американську кухню, як типове місце американського способу життя. Хрущов собі нахвалявся совєтським способом життя, кажучи, що хоч Америка існує вже понад 150 років, а Совєтський Союз заледве сорок два, тоє він сподівається що вже вкоротці Совєти „переганятимуть" Америку саме в життєвому стандарті і тоді помахають Америці рукою та кликатимуть її за собою, але їм не залежить на тому, щоб Америка „вступала в їхні сліди". Друга зустріч Ніксона з Хрущовим відбулася в неділю, 26-го липня, в підмосковській дачі Хрущова над річкою Москвою і ця зустріч та розмови тривали майже шість годин. В опублікованому опісля повідомленні сказано, що розмова між Ніксоном і Хрущовим була „найбільш одверта" та заторкувала практично всі можливі тільки теми, але обидва розмовці погодились не проголошувати про цю розмову жадного офіціяльного комунікату. В американських пресових повідомленнях подається найобширніше інформації про американську виставку та перебіг відвідин Ніксона в Москві. Натомість в совєтській пресі всі ці повідомлення гостро цензуруються і преса подає тільки скупі вістки, всіляко намагаючись поменшувати виставку і головно сердечне відношення мешканців Москви до віце-президента Ніксона, що виявилось також під час поїздки човном Ніксона з Хрущовим по річці Москві, під час якої багато осіб, що саме в тому часі купалися в річці, дослівно „облягали" човен, намагаючись привітати Ніксона. Це саме відноситься і до відвідин Американської відвідин Виставки та описів тієї виставки в американській і совєтській пресі. Американська преса в подробицях описує відвідини десяток тисяч москвичів на виставці, з якої кожний намагається венести якусь дарову пам'ятку, бо на виставці нічого не продається. Натомість совєтська преса подає тільки дуже обмежені повідомлення про цю виставку, а провінційні газети навіть її промовчують. Загальні враження совєтських відвідувачів Виставки є недовір'я, що все це справді може в Америці існувати. Совєтська цензура не тільки обмежує повідомлення про Виставку і відвідини Ніксона в совєтській пресі, але й накладає поважні обмеження вільній американській інформації про ці події.. І так, для прикладу, цензура дозволила вислати через радіо тільки одну апробовану нею фотознимку з того, як Ніксона вітають москвичі, а з приблизно 8,000 американських книжок, що їх привезено на виставку, совєтська цензура казала усунути понад 100 таких, що на її думку не надаються для совєтського читача. Совєтські власті також відкинули плян віце-президента Ніксона відвідати Сибір і опісля через Владивосток і Аляску повернутись назад до Вашинґтону. Тому Ніксон змінив свій плян та прийняв запрошення комуно-польського уряду і рішив відвідати Польщу та провести там п'ять днів у поворотній дорозі.

ЖЕНЕВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ МОЖЕ ПОСЛАБИТИ ЄДНІСТЬ ЗАХОДУ

Женева. — З понеділком 27 липня конференція міністрів закордонних справ у Женеві увійшла в дев'ятий тиждень свого тривання. Довготривалість і безуспішність женевських нарад починає приводити до деяких розбіжностей поміж західніми учасниками цієї конференції, зокрема до різниці думок між британською та американською, французькою і західньо - німецькою делеґаціями в справі відбуття зустрічі на вершинах. Британці висловлюються все впертіше за тим, щоб конференція голів великих держав відбулася чимскоріше і щоб вона зайнялася невирішеними досі справами, особливо ж проблемою з'єдинення Німеччини і розв'язкою берлінської кризи. Цю розбіжність думок поміж учасниками конференції починають використовувати Совєти, приваблюючи В. Британію обіцянками різних концесій. Політичні кола пов'язують з цими розбіжностями думок наради провідника британської делеґації і міністра закордонних справ Великої Британії Селвина Ллойда з британським прем'єром Гаролдом Мекмілленом, що відбулися наприкінці минулого тижня в Лондоні. Негайно після відбуття цих нарад, вже в неділю 26 липня, Селвин Ллойд вернувся до Женеви і під час неофіційного прийняття зустрівся тут з державним секретарем ЗДА Крістіяном Гертером і деякими важливішими членами американської делеґації. Під час цієї зустрічі Ллойд мав інформувати Гертера про вислід своїх нарад з Мекмілленом і про британське становище щодо проблем обговорюваних на женевській конференції. Велика Британія обстоює конечність деяких уступок Совєтам, зокрема полегшення американських вимог щодо совєтських ґарантій в справі Берліну.

Насер заявляє, що араби мають можливість знищити дощенту Ізраїль

Александрія (Єгипет). — Президент Ґамаль Абдель Насер заявив у своїй промові, виголошеній тут з приводу третьої річниці націоналізації Суезького Каналу, що Об'єднана Арабська Республіка не завагається перед вирішальним боєм з Ізраїлем, в якому араби діб'ються повної екстермінації цієї жидівської держави. Насер заатакував у цій промові декілька разів дуже гостро Ізраїль, називаючи цю державу злочином, встановленим зрадою й імперіялізмом. Промова Насера була відповіддю на заяву колишнього шефа штабу ізраїльських збройних сил ген. Моше Даяна, який ствердив, що Ізраїль відповість ворожістю на ворожість. „Якщо це є визов — заявив президент Насер, — то ми приймаємо його і якщо це мав би бути вирішний бій між арабами й Ізраїлем, то ми готові і чекаємо цього бою". Підкресливши, що цього вирішального бою прагнуть усі араби, Насер заявив що Суезький канал належить арабам і що Ізраїль не матиме змоги накинути своїх вимог ні своєї волі арабам та що кожна спроба агресії збоку Ізраїлю на арабську територію, зокрема на Суез, буде зустрінута ще рішучішою протиагресією збоку арабів які боронитимуть свої країни до останньої краплі крови. Закінчив Насер свою промову оплескувану бурхливо зібраними масами, ствердженням що араби тепер набагато сильніші, як були в 1956 році коли їх заатакували Велика Британія, Франція й Ізраїль і що вже недалекий той час коли Об'єднана Арабська Республіка виступить із випродукованими власною індустрією гарматами й танками.

У Відні почався підготований Москвою „Міжнародний Фестиваль Молоді"

Відень (Австрія). — В неділю дня 26-го липня ц. р. започатковано тут підготовлюваний московськими комуністами на протязі двох років масовий „Мінародний Фестиваль Молоді", який мав би бути найбільші імпозантним показом комуністичної „організованости" на Заході. Відкриття цього „фестивалю" відбулося на спеціяльно влаштованому Віденському Стадіоні, в поході навколо якого взяло участь яких 17,000 осіб, чоловіків і жінок, у віці від 20 до 30 років. На самому стадіоні було зібраних 60,000 осіб. Вся площа і вулиці навколо неї були просто засипані транспарентами із написами „Мир і дружба" і цей комуністичний лозунґ був повторюваний безупину і учасниками фестивалю і розставленими скрізь голосниками. Антикомуністичні організації у Відні зорганізували широку інформативну акцію, в якій з допомогою брошур і летючок роз'яснювано учасникам фестивалю комуністичний характер цілої імпрези й облудність гасел про „Мир і дружбу". На дві години перед дідкриттям фестивалю понад стадіоном і понад Віднем кружляли літаки, виписуючи на небі велетенськими буквами написи „Пам'ятайте при Тибет", „Пам'ятайте про Мадярщину" та ін. У Фестивалі беруть участь совєтська делеґація, учасники якої зодягнені всі в сині штани і в сірі черевики. Бере участь у Фестивалі теж й американська делеґація в складі яких 400 зареєстрованих осіб, яка ще перед відкриттям фестивалю розбилася на дві групи шикаґівську і нюйоркську. Учасники із СССР і сателітних країн прибули до Відня на кошт своїх держав, всі інші платили самі свою дорогу.

У СВІТІ

● **На 10-му світовому Джемборе на Філіппінах**, в якому беруть участь 8,000 філіппінських і 3,000 закордонних скавтів, між ними й українські пластуни з Австралії, — виявились великі технічні недоліки. Після того, як втопився один філіппінський хлопчина, відповідальний за санітарний стан табору службовець загрозив своєю димісією і спонукав уряд поліпшити умовини. Філіппінські і американські вояки подбали за довіз води з віддалених на чотири милі джерел.

● **В Англії засуджено минулого року за алькоголізм 65,958 осіб, — на 2,000 осіб менше, як у 1957 році** Одинак, дещо зріс відсоток засуджених за алькоголізм юнаків. Англія стоїть на першому місці у споживанні пива.

● **Між учасниками Женевської конференції міністрів** кружляють різні анекдоти про Совєти. Між іншим, кажуть, що коли один із західніх міністрів домагався від Громика укладення „джентлмен аґріменту" (тихе домовлення між джентлменами) щодо Берліну, то Громико запитав „що це таке". „Запитайте будь-якого джентлмена, то він вам скаже", — відповіли совєтському міністрові.

● **Англійський єпископ д-р Пост де Бляик**, який веде енергійну боротьбу проти расистської політики націоналістичного уряду Південно-Африканського Союзу, заявив готовість зректися свого становища і виїхати до Голляндії, якщо прем'єр д-р Гендрікс Фервёрд, лідер південно - африканських расистів, також зречеться свого уряду і повернеться до Европи. Обидва вони з походження голляндці.

● **Колишній англійський міністер** закордонних справ і амбасадор Англії у ЗДА, лорд Галіфакс, поковзнувся перед своїм домом у північній Англії і зламав ногу. Його перевезли літаком до шпиталю в Лондоні.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОГАНИЙ ГУМОР ХРУЩОВА

Совєтський прем'єр Нікіта Хрущов, який ніколи не відзначався сальоновими манерами, але — як слушно ствердив Аверелл Гарриман — є першорядним актором, що завжди має на увазі пропагандивний ефект своїх слів і жестів, не зумів минулого тижня приховати свій аж надто виразно поганий настрій. Його поведінка в останніх днях 11-денної візити у Польщі і безпосередньо після повороту до Москви так виразно зраджувала цей його поганий гумор, що зауважили це всі західні кореспонденти. У своїх коментарях вони приходять до висновку, що це не акторська гра Хрущова, а психічна реакція, яка має за оправдану причину цілу низку неприємних для Хрущова подій з останнього часу, низку розчарувань та невдалої калькуляції.

В аналізі цих причин західні кореспонденти — між ними Джеймс Рестон, що полетів до Москви з Ніксоном, у своїй статті „Ніксон і совєтський настрій" — передусім вказують на Женевську конференцію, яка не пішла по лінії бажань і плянів Хрущова. Хрущов був переконаний, що Захід блофував погрозами війни в обороні Берліну і що справді, побачивши непохитне рішення Совєтів приєднати до Східньої Німеччини західній Берлін, погодиться на це за ціну півторарічної передишки, як теж, задля рятування миру, легалізує „де факто" існування комуністичної Східньої Німеччини, а тим самим — санкціонує існуючий в Східній і Середній Европі стан. Нічого такого не сталося. Навпаки, замість дістати реальні політичні концесії від Заходу і пропагандивну трибуну для себе, Совєти побачили, що не вдалося їм вбити клина між Англією та ЗДА й Францією з приводу Німеччини. Захід зробив із своїх прав в західньому Берліні „кондіціо сіне ква нон" — невідхильну передумову для всяких дальших переговорів і для згоди на конференцію „на вершинах". Крім цього, вічне повторювання західніми міністрами, що Совєти не дозволяють німцям у Східній Німеччині та Східньому Берліні вільно виявляти свою волю і відмовляють німецькому народові право самовизначення, що його вони вимагають для всіх кольорових народів в Африці й Азії, таке голосне говорення на ввесь світ із Женевської трибуни дуже прикре для совєтської політики і пропаганди.

Друга поважна політична й престижева невдача Совєтів — це буря, яка знялась у Швеції, Норвегії і Данії в зв'язку з заповідженою подорожжю туди совєтського диктатора. В усіх цих трьох країнах при владі стоять соціял-демократичні уряди, які у зв'язку з цією візитою опинилися наче ізольовані в публічній опінії своїх народів. Нехіть Норвегії і Данії супроти встановлення на їх території американських ракетно-атомових баз Хрущов хотів використати, як вихідну точку для переговорів про відірвання тих країн від Північно-Атлантійського пакту, про їх невтралізацію і створення скандинавського безатомового обширу. Але несподівано зустрівся з рішучим спротивом цих країн. Маленька Данія одверто заявила, що вітатиме совєтського прем'єра, як „милого гостя", але не вважає за відповідне вести з ним такі політичні розмови, які заторкували б її відношення до західніх союзників. Хрущов побачив, що його візита в Скандинавії може бути бумерангом, що вдарить по совєтській політиці в Балтійському обширі. І тому він заявив, що йому „плюнули в обличчя" і — відкликав подорож.

Тим часом і в самій Польщі, де він тоді гостював, не все йшло, як по маслі. Польські комуністи частували Хрущова, і він скріпив режим Гомулки своїми заявами солідарности, але московський диктатор побачив, що поляки — як каже Рестон — „хочуть бути поляками і католиками". І тому подорож Хрущова по Польщі не була подорожжю тріюмфатора. А тут раптом Айзенгавер підписує рекомендовану Конгресом проклямацію про Тиждень Поневолених Націй із текстом, що б'є безпосередньо в російсько-большевицький імперіялізм, у висліді якого постала нинішня імперія СССР з його сателітами. Замість дістати від Америки визнання завоювань Москви у східній і центральній Европі — наспіла пригадка від Америки під адресою завойовника, що Америка, мовляв, не поставила хрестика на долі народів, уярмлених Совєтами. Ця пригадка перекреслила можливість використання відвідин Ніксона для пропаганди, що ось, мовляв, Америка визнає завойовницькі осяги Москви, співіснує з Совєтським Союзом і що тому уярмленим народам нічого сподіватись від Америки.

Ясно, що все це разом узяте не може створити рожевого гумору в Нікіти. Коли ж до того додати і фізичний не найкращий стан 65-річного чоловіка, якому лікарі дозволили пити лише молоко та помаранчевий сік, то настрій його мусить бути препоганий.

Олег Лисяк

ПІД ЧУЖИМ ПРАПОРОМ

Напередодні великого розголосу, що його набрало в широкому світі проголошення Президентом ЗДА Тижня Поневолених Націй, напередодні реакції люті та лайки, що її викликало це проголошення в Москві, совєтські атлети, в рямках договору про „культурний обмін" між ЗДА і СССР, зробили „інвазію" на Филаделфію. При тому вся американська преса, яка сильно реклямувала ці легкоатлетичні змагання, робила і „відкриття", що совєти, які приїхали до ЗДА „не мають ні рогів, ні хвостів, ані двох голів чи чотирьох рук".

Особливу рекляму Совєтам робив филаделфійський „Інквайрер", який коспонзорував другий з черги легкоатлетичний мітинг Америки — СССР. Перша зустріч відбулася минулого року в Москві, при чому москалі твердили, що вони виграли, рахуючи разом вислідн змагань чоловіків і жінок, а американці твердили, що вони виграли зустріч чоловіків, а програли змагання жінок. Кожний по-своєму.

Не зважаючи на велику рекляму, на змаганнях в обидва дні у Филаделфії було всього-на-всього 50,000 людей, себто лише половина числа глядачів, присутніх протягом лише одного дня в Москві. Отже, пропагандивний успіх не надто великий, або, як пише „Ню Йорк Таймс", число глядачів було „розчаруванням".

Мене цікавила передусім участь українських змагунів в збірній „всесоюзних майстрів спорту". Хотілося побачити Петренка, Архіп'юка, Артюка, Цибуленка, Таїсу Ченчик (інженера-електрика з Челябінська, яка народилася в Кремінчуці), Людмилу Лисенко-Шевцеву, А. Манулевича і всіх інших „нацменів", як львов'янин Ігор Тер-Ованасіян, батько якого Аврам Тер-Ованасіян є тепер заступником директора Інституту Фізичної Культури у Львові, білоруса Руденкова, Роберта Шавлакідзе, Отта Грігалку і інших „інородців", що здобувають спортову славу для тюрми народів — СССР.

Першу виправу до готелю „Варвик" головної кватири совєтських змагунів, яких уже тиждень організатори обвозили по Филаделфії і околиці, робимо з колегою в суботу ранком перед змаганнями. Тут мій колега з місця натрапляє на одного з численних „т і л о в и х о в а т е л і в", який замасковується функцією судді і невтральним прізвищем „Александров". Розмова йде про все і ведеться головно російською мовою: про те, як багато „змінилося" в СССР, про Берію, про „кров на руках" і „гріхи" супроти „родіни", „амнестію", і кінчається стереотипним питанням: „Почему нє возвращаєтєсь на родіну?" Потім наш „суддя", який, мабуть, має інструкції не виявляти ніякого захоплення Америкою, ганить усе, що американське: машин, правда, тут багато, но „двіженіє" в Москві ще більше, доми ще вищі, „метро„ куди краще, ніж американські „собвеї". Одне слово: „Что нам Амєріка?"

Трохи пересолив цей одягнений в уніформовий „костюм" з великою нагрудною відзнакою СССР наш „суддя". Він відчуває це і тому прощається, вимовляючись обов'язками. На питання про українських змагунів, відповідає, що вони „атдихают па комнатам". Хай йому буде — ми їх і так знайдемо!

На змаганнях, що відбуваються на старому стадіоні Френклін Філд, приходиться вислухати гимн „союз республік свободних", що їх „навіки злучила могучая Русь", і оглянути дефіляду змагунів обох дружин. В американській аж чорніє від негрів і негритянок. Мій сусід, бизнесмен з Півдня, каже: „Не дивуйтесь. Американський народ складається з багатьох рас. Ну, велл, а мурини дають нашій країні те, що мають найкраще: силу м'язів і швидкість реакції. Ізн' дет ОК?"

Але вже ведеться стрибок є жердкою, в якому наш земляк з Києва, Ігор Петренко, що вперше виїхав закордон, здобувши перед тим першенство юнаків Української ССР, здобуває третє місце за рекордистом світу Дан Бреґґом і москалем Булатовим. З другого боку Таїса Ченчик, тендітна бльондинка з дипломом інженера, виграє стрибок угору. За хвилину американська негритянка Барбара Джонс виграє сто метрів, здобуваючи одну з двох перемог американських змагунок. Решту забирають для себе совєтські „девушкі". Між ними засуджена англійським суддею за крадіж капелюха у лондонській крамниці Ніна Пономарьова, якої після того скандалу не висилали за кордон. Виграє вона мет диском.

На площі повно змагунів, а ще більше суддів. В такому замішанні, яке дістеться на площі, один із совєтських змагунів мало не гине „за родіну". Кинене рукою американця ратище перелітає через ціле грище і мало не вганяється в плечі совєтського змагуна. На площі така маса фотографів, фільмових репортерів і така тьма суддів, що деякі змагання ледве видно.

Але хоч суддів багато, виникає інцидент, і американському змагунові, Максові Труексові, який гарно фінішував і випередив у бігу на 10 кілометрів вичерпаного естонця Паарніківі (СССР), відбирають заслужене друге місце. До речі, варто було бачити розлючені обличчя совєтських змагунів і „тіловихователів", які обкидали прокльонами бідного Паарніківі, коли він не міг уже далі бігти. Він закінчив біг і впав зараз за метою непритомний, а його переможець Труекс, отримав наказ бігти ще одне окруження. Перед тим зомлів і впав на біжню інший американець, Баб Сот. Враження від цього бігу дуже неприємне.

Загалом, перший день переходить як передбачалось: американські негри виграють спрінти, американські білі змагуни виграють середні біги (800 і 150), а совєти забирають для себе довгі дистанції і конкуренції жінок — крім ста метрів.

•

В неділю ранком я вже знову в готелі. Відбуваю тут кілька розмов.

Шукаю „краяна", вірменина І г о р я Тер-Ованасіяна, який мешкає у Львові. Він бере участь в десятизмагу, зайнявши попередньо друге місце у стрибку вдовжінь. Знаходимо його в парку разом з рекордсменом світу в десятизмагу, Василієм Кузнєцовим.

Ованасіян охоче розповідає про Львів, розказує, де міститься Інститут Фізкультури („Знаєте, де була вулиця Костюшка? Там був колись банк, позаду Університету. А корпуси Інституту по вулиці „Городецкой" і басейн недалеко „Зєльоной" ...)

На питання, поставлені українською мовою, відповідає по-російськи, каже, що ще не навчився української як слід, він же у Львові „недавно", всього від 1952 року. — „Кажуть, що ви знаєте англійську мову? — питаю. — Коли почали вчитися?" — „Джаст е литл", — відповідає. Почав учитися щойно чотири місяці тому". — „А української мови за сім років не навчились навіть „джаст е литл".

Кузнєцов розпитує про життя в Америці, дивується, що ми з колегою розмовляємо між собою українською мовою, а не англійською, а коли довідується, що українці в Америці мають багато своїх шкіл, питає ще: „А как русскіє? Тоже імєют свої школи?" Почувши відповідь, що про це нам невідомо, замовкає.

„Привітайте Львів! — кажу на прощання Ованасіянові. — Там я родився і туди колись ще хочу повернутись — хоч ще не тепер ..." — Мовчки киває головою і по павзі каже: „Привітаю", — на цей раз українською мовою.

Другий день змагань, під час яких наш земляк Олекса Артюк виграє біг на 5 кілометрів, закінчується бурею з громами і зливою. Ще перед дощем Віктор Цибуленко здобуває друге місце за рекордистом світу Кантелло, але вже після дощу з уваги на мокрий розбіг не має змоги поправити своїх вислідів. Вже під час дощу Кузнєцов виг-

(Закінчення на стор. 3-ій)

М. І. Бачин

ПОРАДИ ПРЕЗИДЕНТОВОГО ЛІКАРЯ

Д-р Пол Додлі Вайт, лікар президента Айзенгавера, професор університету в Бостоні, знаний спеціяліст серцевих недуг, відвідав Нову Зеляндію та Австралію. Як голова Американської Асоціяції Серцевих Недуг, звернувся він через „Жіночий Тижневик", що виходить у Сіднею із закликом до жінок: „Хочете, щоб ваші чоловіки жили довше — не розпещуйте їх! Не перегодовуйте їх, хоч би вони й казали, що хочуть ще кусок печені або лакоминки. Не намовляйте їх кластись на канапу відпочити, коли приходять з праці або в суботу й неділю. Дайте своїм смачилам збалянсовану дієту, добре уважайте, щоб їли трохи менше, як звикли. Женіть їх у садок, щоб попрацювали трохи, а як не маєте садка, то посилайте побігати в справах. На здоров'я можуть ходити по кілька миль. Я знаю, що ці поради перелякають багато жінок, а чоловіків-товстунів розгнівають до нестями. . . Але, що зробите . . ."

Д-р П. Вайт повідомив у своїх лекціях і розмовах з журналістами, що Американська Асоціяція Серцевих Недуг витрачає щорічно сім мільйонів на наукові досліди. На його заклик зорганізувалась в Австралії Національна Фундація Серця, бо 40% смертей у тій країні спричинені серцевими недугами.

Д-р Пол Вайт знає людське серце наскрізь. Його знання глибоке і широке, з довголітнім досвідом. Він переконаний, що забагато поживи і замало руханки — основні причини, чому чоловіки частіше як жінки занедужують на серце. Правда, серцеві недуги часто бувають успадковані від хворих на серце предків.

„Материнське почуття, дуже розвинене у жінок, розпещує чоловіків, — каже д-р П. Вайт. — Замість того, щоб доразджувати чоловікам менше їсти, жінки ображуються, коли вони не їдять більше, як треба; замість виганяти їх з хати, щоб уживали всіх мускулів, жінки намовляють їх відпочивати. Тяжка праця не шкодить. Фізична напруга добра для здоров'я, зокрема для серця. Я твердю, що шестимилевий прохід ліпше поможе, як всяка медицина, філософія та відпочинок. Чому президент Айзенгавер так часто грає в ґолфа? Запевняю, що робить це він не задля приємности, а задля здоров'я".

Д-р П. Вайт має 72 роки і сам щодня коле дрова, працює поза домом. Він переконаний що люди хворіють на серце тому ,що замало мають руханки.

Усміхаючись прижмуреним оком, д-р Вайт каже: „Погляньте на жінок! Подивіться, як ірраціонально вони поступають! Розпещуючи своїх чоловіків, вони забувають, що пересічна домашня господиня спалює більше кальорій за один день аніж її чоловік, що заробляє на хліб насущний за цілий тиждень, хоч би працював у найтяжчій галузі індустрії. Домашні господині, які варять, перуть, порядкують в кімнатах, доглядають дітей, виконують вдома різноманітну працю, — цілий день в русі, і це їм виходить на здоров'я. Якби кожен чоловік виконував стільки фізичної праці, як його жінка в хаті, він був би значно здоровіший і жив би довше. Це стосується передусім до тих чоловіків, які мають сидячу роботу".

Д-р П. Вайт твердить, що жінки відпорніші на всякі заразливі недуги, як чоловіки. „Ми не знаємо, чому, — каже він, — хібащо жінки більше рухаються. Але ми знаємо з лікарського досвіду, що жінки в молодих літах не хворіють на серце. Правда, їх охороняють жіночі гормони аж до переходового віку, а іноді навіть і довше. Я перестудіював двісті випадків „коронари тромбозіс" у пацієнтів нижче від 40 років, і 193 з них були чоловіки, а лише сім жінки. В роках між 40-50 різниця все ще п'ять до одного в користь жінок, а між роками 50-60 два до одного випадку в їх користь".

Д-р П. Вайт звертає особливу увагу на те, що в західніх країнах жіноча довговічність збільшується супроти чоловічої неспівмірно приспішеним темпом.

„Жіноча стать — говорить д-р Вайт, — а це відноситься також до звіриного світу, здається, завжди жила довше, як чоловіча. Мабуть, природа створила жінку відпорнішою тому, що вона продовжує рід. У 1945-му році в З'єдинених Державах Америки чоловіки доживали пересічно до 64 років, а в 1957 р. — до 67, на три роки довше. Але жінки жили в 1945 р. до 67 років, а в 1957 р. до 73, на 6 років довше. Жінки мусять застановитися над цим фактом, бо вони відповідальні за це положення. Хай не ходять коло чоловіків, немов вони якісь орхідеї з теплярень. Нехай намовляють їх ходити більше, а їсти менше!"

У СВІТІ ЧИТАЧА

ВАКАЦІЙНА ЛЕКТУРА

Літня спека — очевидний ворог читання, тож рецензенти вдаються не раз до оригінальних способів, щоб пригадати читачам, що і під час вакацій не можна забувати про книжку. Зразок такого дотепного книжкового огляду дав недавно „Нюзвік", поділивши його на такі відділи:

1.Для товстих читачів тонких книжок.

2. Для худих читачів, що захоплені об'ємистістю.

3. Для піднесення температури.

4.Для зниження тиску крови.

5. Для тяжких (сонних) мислителів, лежма.

6.Для політичних умів, ницьма.

Коли б іти за цією схемою, для першого розділу між українськими виданнями не знайдемо багато. Можна навіть сказати, що процес іде у відворотному порядку. Коли число читачів першої категорії, не зважаючи на строгі дієтичні заходи, постійно збільшується, тонкі книжкові видання стають рідкістю. Давно минули часи ліліпутних видань (зокрема, в Німеччині), збірок віршів, оповідань чи наукових праць, що в них автори примудрялися викласти складні проблеми на 24 сторінках.

Відмічаючи це явище в прозі, критики назвали його тугою за епічним, величнім. Але, є деякі підстави побоюватися, що це радше захоплення об'ємистістю в переконанні, що вага твору збільшується з його об'ємом. Написання товстої книги ніби само собою перемішує справу літературного успіху, бо ж кинути такий тягар на терези — це не те, що видати триаркушеву шістнадцятку. Між іншими, цією тенденцією охоплена не тільки белетристика, але й поезія (порівняти хоча б колишню оригінальну збірочку віршів В. Барки „Апостоли" з щойно опублікованим його „Океаном") і наукова публіцистика.

В ім'я правди треба підкреслити, що ця, сказати б, мода на об'ємистість не захопила У. Самчука; він уже давно, по перших своїх кольоритних новелях і „Марії", ступив на шлях об'ємистої літератури, що забрало йому багато дорогого часу і творчої снаги. Остання його річ „Чого не гоїть вогонь" буде для читачів певною несподіванкою. Тут автор звузив рями своїх великих полотнищ, і вийшла чепурна повість про волинських повстанців, можна сказати клясичних розмірів, читабельна й приємна.

Наукові твори і публіцистика чи не єдині виграли на цій тенденції до об'ємистости. Взяти хоча б такі капітальні публікації як д-ра І. Макуха „На народній службі" — 628 сторінок, або „Українська Галицька Армія" видання Д. [illegible] Микитюка, понад 680 стор. Коли додати до цього видані давніше Дм. Чижевського „Історію української літератури" та збірник „Симон Петлюра — статті, листи, документи", так буде багата лектура і для тяжких мислителів і для політиків. Не одну подію в цих творах насвітлено по-новому, не одне твердження солідно обґрунтовано і скореговано не одне хибне уявлення про наші літературні, культурні та політичні процеси.

Книжок для піднесення температури у нас чи не найбільше. Вже сама тематика більшости цих книжок — совєтська дійсність — повинна хвилювати читача. А ця дійсність все ще головна тема нашої белетристики в таких недавніх визначних появах, як Т. Осьмачки „Ротонда душегубців", І. Багряного „Буйний вітер", „Маруся Богуславка" та О. З в и ч а й н о ї „Страх".

Але, приглянувшись, ствердимо здивовано, що не совєтська дійсність підносить температуру в нашого читача. Більшість пережила цю дійсність особисто, а пережите яскравіше від відтворюваного автором. Отже, кров цього читача не так легко змусити закружляти швидше, які б там жахи не змальовувано. Також не діє на нашого читача американська макабра — всякі трюки детективних і кримінальних романів. А все ж піднести температуру нашого читача дуже легко, тільки заторкнути однієї теми: внутрішньої української політики з її незліченними проблемами й комплексами. Так успішно підносив цю температуру в читачів до висоти гарячки, наприклад, І. Багряний своїм „Огненним колом" чи Докія Гуменна „Холодним Яром". Так напевно піднесе її Зиновій Книш своїми недавно опублікован и м и споминами „Перед походом на Схід", хоча коло читачів обмежене тут ближчими учасниками цих подій. А втім, навіть така книжка, як А. Княжинського „На дні СССР", де читач має з першої руки інформації про те ,які процеси проходять під сучасну пору в совєтській імперії, як живуть наші засланці, — отже навіть така книжка підносить температуру в деяких читачів і рецензентів не так змальовуванням цієї дійсности, як мимовільним епізодичним заторкненням нашої актуальної внутрішньої політики.

Книжок для зниження тиску крови, проте, треба побільше. Вони, на щастя, є між давнішими й новими виданнями. З найновіших: Ф. Одрача „Півстанок за селом" та Дарії Ярославськ о ї „П Ню Йорк". Вже сама назва цього останнього твору підказує, що тут багато цікавого для нюйорчан і для провінції, яка цікавиться життям метрополії. Попередніми творами авторка довела, що вона вміє спостерігати життя, тож лектура повинна бути приємною.

Сама Докія Гуменна написала цим разом книжку, яку читач може взяти без тривоги й думки про піднесення температури. Це — „Далекі вогні Алберти". І тут, як у книжці авторки про подорожування по ЗДА, „багато неба", а очима письменниці можна побачити дива, попри які не один ходив роками, їх не помічаючи. Це без сумніву, дешевше й подекуди вигідніше подорожування по Західній Канаді.

А для уявного, так бажаного, але в сьогоднішній ситуації нездійсненного подорожування по Батьківщині варто взяти в руки видану давніше (1955) книжку Олени Кисілевської „По рідному краю". Авторка подорожувала по всій Україні. Барвисті описи рідних міст і закутин можуть бути цілющим бальзамом для сповненого тугою серця читача.

Іван Смолій

Леонід Полтава

УКРАЇНА ПЕРЕД МАЗЕПИНСЬКОЮ ДОБОЮ

Опис України, її народу та звичаїв, воєнних морських виправ запорожців, роля України в міжнародніх стосунках у 16-17 століттях, підґрунтя національної революції, очоленої гетьманом Іваном Мазепою, — за невідомими сторінками англійської „Історії Оттоманської імперії" лицаря Ріко (Ricaut), виданої в Гаазі 1709 р. в перекладі на французьку мову.

(5)

Боротьба за фортецю Асак (Ясси?)

У 1640 р. турки побили персів, уклали перемир'я з незалежною тоді Венецією і, здавалося, мали вже вільні руки для боротьби проти Німеччини, Польщі та України. На стор. 159 читаємо: . . . „Великий Везир був готовий виступати проти міста Асак захопленого козаками" . . . Однак, битва за Асак тривала дуже довго, і їй Ріко присвячує чимало уваги. Смерть Великого Везира переплутала турецькі пляни. Помер Амюрат IV молодим, мавши лише 31 рік. Він відвоював у персів Таврид і Багдад, заздав поразку венеціянцям, але, — як читаємо в Енциклопедичному Словнику Брокгавза-Єфрона (том 67, стор. 238), — „...спустошення Чорноморського побережжя, чинене козаками, залишились для них безкарними".

До влади того ж таки 1640 року законним шляхом прийшов новий султан-імператор Ібрагім. На стор. 168 Ріко свідчить:

„. . . Везир, . . вважав, що для піднесення авторитету і для забезпечення високої репутації необхідно вислати армію для здобуття Асаку (Ясс?). Гонор імперії вимагав помститися на козаках за їх невгамовні виправи на Чорне море. У такій війні була заінтересована й Польща . . ." Однак ,спроба наступу відпала через контрнаступ Персії. (На сторінці 169 „Історії" фахівець-історик знайде ще чимало важливого матеріялу з історії нашої Батьківщини).

Нарешті в 1641 р. султан Ібрагім таки вирішив „розгромити козаків", а точніше — відібрати у них бодай Асак — фортецю, важливу і для війни, і для престижу. Міжнародні ускладнення примусили Везира залишитися в Константинополі, а командування операціями проти бороненого українськими козаками Асаку доручили Сілісг'їйському Баші. Стор. 175: „Цей Баша відчув себе найщасливішою людиною, одержавши таке важливе доручення. Він уявляв собі козаків, як убогих рибалок, здібних керувати своїми малими човнами в морі, але ніяк не здібних стати до бою чи захисту-оборони. Одним словом, він бачив багато слави взаміну за дуже мало зусиль."

Нижче продовжуємо цитату, але тут звернемо увагу читачів на важливе свідчення для тих, хто студіює історію взаємовідносин між Україною і Московщиною. Отже, на тій же 175 стор. першої книги „Історії Оттоманської імперії" Ріко читаємо:

„Ці надії у Баші ще побільшилися, коли він побачився в Константинополі з амбасадором Московщини, який прибув з метою відновлення колишніх умов і запевнив, що цар не дасть жадної допомоги козакам".

Окрилений таким запевненням, небувалий у бувальцях і занадто войовничий Баша зібрав для здобуття міста-фортеці, — „. . . армію, що складалася з яничарів, спагі, молдаванів та волохів, а також великої кількости татар. Минуло небагато часу, як окопи були вириті і облога почалася . . . (пропускаємо докладні описи боротьби за місто-фортецю, з яких видко, що наші предки чудово володіли і мистецтвом оборони — Л. П.).

Нарешті (стор. 176): „...Напасників прийнято з ненавистю і люттю, обкидувано штучним вогнем, обливано кип'ячою водою і всім, що мали під руками обложені, які й примусили турків відступити. Генерал, побачивши, що силою фортеці не візьме, вирішив вдатись до іншого засобу: він запропонував мешканцям 12,000 секінів та важливі привілеї. Але серця козаків були такі ж неподатливі, як і їхні мури, і вони вирішили боронитися до смерти. Так їм не бракувало ані відваги, ні харчів, ні амуніції. Турки ж, навпаки, почали втрачати серце, почали відчувати брак різних необхідних речей. Минуло 15 днів, а нічого особливого не сталося. Впродовж цього часу генерал армії одержав деяку підмогу, привезену на легких човнах. Він послав людей на бій. Атака тривала сім днів. Одні безоглядно (і безнадійно),атакували, інші боронилися, як люди, що вирішили не здаватися. Побачивши, що турки не змогли взяти впродовж бою одного сантиметра землі, генерал відкликав війська назад. Він вирішив, що здобути фортецю з такими силами і за короткий час неможливо. До цього нещастя долучилося ще одне, важче за попереднє: у таборі (турецькому — Л. П.) розпочався голод. Вика продавали за 30 екю . . ." (далі йде перелік цін на харчі в турецькому таборі — Л. П.).

„. . . Довелося облишити облогу. Море не було привітнішим для турків, ніж земля. Їхня фльота, потрапивши в бурю, мусіла шукати захисту в Каффі. Капітан Баша збагнув, що головою заплатить за такий успіх. Інші офіцери мовчали, немов підкреслюючи цим свій сором . . . (Далі йде опис поганого настрою армії, що відступала в Туреччину, — Л. П.).

В описаних боях із козаками напасницька армія втратила, як довідуємось із 177 стор. „Історія Оттоманської імперії": „3,000 спагі, 7,000 яничар, 800 інших вояків та багато молдаванів, волохів і татар. Рештки були голодні і майже голі. Багато людей хворіли. Спагі залишилися без своїх коней, але їх підвозили татари".

Рік 1642. На стор 179 „Історії" довідуємось, що за першу невдалу облогу злетіло в Туреччині немало голів; Везир викликав Башу Єгипту і доручив йому вести підготову до другого наступу на здобуття Асаку і втраченого через шалений опір козаків імперського гонору.

(Далі буде)

ВОНО ДОЩЕМ СПАДАЄ...

Воно дощем спадає золотим
Тобі на серце, —
І життя щоденне
Здається святом, палацом
— твій дім.
І кожне діло є благословенне.

І враз не стане. Курява дорог
Встає до сонця,
і чорніє лик твій . . .
— — — — — — — —
Земля широка.
Мудрий в небі Бог.
І серце людське —
мужнє і велике.

О. ОЛЕЖИЧ

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

Доповіді Всев. Голубничого: „Проблеми історії Совєтської України"

На трьох засіданнях Комісії УВАН у ЗДА для дослідів над пореволюційною Україною і Совєтським Союзом, що відбулися в кінці 1958 року, п. Всеволод Голубничий зробив доповідь на тему: „Проблеми історії Совєтської України". Матеріялом служила його праця про історію УССР, написана ним на замовлення НТШ для англійського видання першої частини „Енциклопедії Українознавства".

Всеволод Голубничий ствердив, що стан дослідів над історією підсовєтської України є ще й досі незадовільний як на еміграції, так і в УССР. В УССР ці досліди розгорнулися в 20-их роках, але були розгромлені і відновилися в 50-их щойно роках, а в 1957-58 рр. набрали ширших розмірів. Однак, сучасні досліди в УССР необ'єктивні і препарують історію згідно з політичними інтересами Кремлю. В найкращому разі, українські історики в УССР змушені промовчувати правду, а іноді змушені говорити пряму неправду. На еміграції досліди над підсовєтською Україною перед війною велися в Празі і Варшаві. Новий зріст дослідів почався в 50-х роках, і то вже не лише в еміграційних установах, але й в чужинецьких університетах, головно в ЗДА. Проте, всі закордонні досліди досі були не систематичними, торкалися лише окремих проблем. Цільної історії УССР закордоном немає. Доповідач зазначив, що й за кордоном є досить джерел у вигляді зірної періодики, збірників документів і т. п., щоб на них побудувати принаймні в загальних рисах схему історії УССР з об'єктивним насвітленням головних процесів і подій. Свою статтю до „Енциклопедії Українознавства" доповідач побудував на матеріялах — річниках київської і харківської преси, збірниках урядових та партійних документів та ін.

Доповідач зупинився на питанні: —ким, чому і як була створена УССР? Згідно з його дослідами виходить, що створення УССР заініціював Сталін після того, як переконався, що недоцінив силу Центральної Ради при підготові Першого З'їзду Рад у Києві. Харківський уряд був створений як тимчасовий совєтський уряд Української Народної Республіки з метою надання українсько - російській війні вигляду громадянської війни між двома урядами однієї УНР. Декілька большевиків українського роду включено до складу харківського уряду, хоч в цілому все це була російська афера, бо ані армія РСФСР, ні навіть самі члени больш. партії харківського уряду не слухались. Однак, українські большевики, що ввійшли до уряду (Василь Шахрай, Микола Скрипник, Євгенія Бош) брали серйозно свою ролю і вимагали для свого уряду справжнього суверенітету. Шахрай швидко розчарувався в своїй маріонетковій ролі й став в гостру опозицію до Москви. проголосивши себе „комуністом-самостійником". Він був основоположником українського „націонал - комунізму" і його книжка „До хвилі" (1919 р.) стала лектурою для Шумського, Скрипника, Хвильового та ін.

Чому й для чого збереглася УССР? На це питання доповідач подав мало відомий факт, що УССР ліквідувалася самими большевиками двічі, а вкінці їй загрожувала остаточна ліквідація, але врятували її українські „націонал-комуністи". Російська більшість в КП(б)У і в ЦК РКП, очолювана Сталіним, починаючи з 1918 року, стояла на позиції ліквідації УССР та включення України в склад РСФСР. В КП(б)У проти цього боролися — спершу Шахрай, потім група Юрія Лапчинського, а пізніше навіть Мануїльський, Затонський і врешті Скрипник. Найбільший і останній двобій відбувся під час створення Союзу ССР у 1922 - 23 рр. Проект Сталіна передбачав ліквідацію всіх республік і об'єднання їх в складі РСФРР з правами лише деякої культурної автономії. Скрипників проект, підтриманий грузинськими, татарськими й узбецькими „націонал - комуністами", вимагав утворення конфедерації республік, включно до збереження їх прав на зовнішні зв'язки і власні армії. Союз ССР у його сучасній формі виник як компроміс між цими двома течіями.

Цей компроміс був сформульований і накинений усім опонентам Леніна. Для пояснення позицій Скрипника й інших українських большевиків п. Голубничий подав таке: вони виступали в обороні УССР не тому, що вони були націоналістами, а тому, що краще від росіян розуміли справу. Щоб здобути український народ на сторону комунізму, вони твердили, що комунізм українцям треба довести в доступній для них національній формі, у формі української держави, української компартії, української мови і т. д. Таке саме пояснення п. В. Голубничий подав і для періоду „українізації" 20-ох років, яку теж форсували українські „націонал - комуністи, але проти якої воювали російські большевики. Вони постійно знецінювали силу українського національного бажання, а українські большевики переконували росіян, що вони роблять помилку, яка приносить шкоду комунізмові.

Чому була припинена „українізація" і криваво розгромлений український партійний і безпартійний рух, що її підтримував? Це питання доповідач спробував пояснити тим, що в процесі індустріялізації СССР Сталінова диктатура мусіла спертися на широко розгалужений, слухняний бюрократичний апарат, який би поділяв інтереси індустріялізації і централізації. Такий апарат мусів бути і в дійсності став російським, шовіністичним, бо централізація одночасно була в їх інтересах. З ростом Сталінської диктатури зростав російський націоналізм в СССР. Цей російський шовінізм і розгромив „українізацію", бо росіяни боялися, що внаслідок „українізації" в УССР зростуть державні й культурні кадри, які одного дня зможуть стати настільки сильними, що Москва не зможе їх контролювати.

Однією з найбільших проблем, що вимагають наукового дослідження і пояснення, є проблема причин голоду в Україні 1932 - 33 рр. П. Голубничий подав ряд досі невідомих офіційних статистичних даних та матеріялів з київської й харківської преси того часу, які беззаперечно доказують про голод. За урядовими даними виходить, що за час голоду на Україні не стало трьох мільйонів людей.

Доповідач докладно проаналізував економічну й політичну ситуацію на Україні в той час і прийшов до висновку, що голод стався з таких причин: господарська криза на Заході, що почалася в 1929 році, привела до значного падіння цін на сільсько-господарські продукти в порівнянні з цінами на машини; щоб виконати плян першої п'ятирічки, Сталін повинен був експортувати все більше й більше зерна, щоб купувати машини.; для цього він завищив пляни хлібозаготівель. В дійсності насильна колективізація привела до падіння врожайности; на Україні втрати від урожаю досягали 40%, бо селяни не хотіли і не вміли колективно працювати, а до того ж не було машин. Українські большевики, зокрема Скрипник, вказували Сталінові на те, що врожай на Україні загинув, що завищені хлібозаготівлі ведуть до голоду, але Сталін сприймав це як вияв „націоналізму", як спробу Скрипника боронити селян - українців на шкоду інтересів будівництва соціялізму; Сталін свідомо вибрав плян завищення хлібозаготівель, і тому виник голод. Але чому голод виник в Україні, а в Росії його не було — Голубничий зазначив, що досі на еміграції це питання розв'язувалося вірно: тут зіграв ролю російський шовінізм — Наркомзем і ЦК ВКП(б(, опановані російською бюрократією, наклали на Україну вищі норми заготівель, ніж на Росію.

Далі доповідач зупинився над питанням терору 1937 року. Голубничий подав детальні дані, списки видатних осіб, що стали жертвами терору, статистичні дані партійних і урядових чисток і т. д. На його думку, причиною терору, крім загально визнаної дегенерації політичного, а головно юридичного режиму СССР — була теорія Сталіна, Молотова й Єжова про те, що війна з Німеччиною й Японією — неминуча і що треба заздалегідь винищити в СССР усіх „потенціональних ворогів і дворушників", які у випадку інвазії стали б „зрадниками". Ця теорія була офіційно визнана партією. Вони думали, що після такого знищення — населення буде льояльне до режиму. В дійсності населення, переживши небувалий терор, природньо, стало ще більше вороже до режиму, що й виявилося в пораженицьких настроях у перші місяці війни 1941 року.

П. Голубничий зупинився далі на тому, чому Москва в 1944 році вирішила надати УССР більше конституційних прав, а далі допустити її в ОН і дозволила на зріст літературної і наукової продукції в національно - патріотичному дусі. Він пояснив це тим, що під німецькою окупацією на Україні поширилися національно - визвольні тенденції, посилені діями націоналістичного підпілля і УПА. Червона Армія, повертаючись на Україну, мала б принести щось кращого в порівнянні з тим, що було перед війною. В Ялті Сталін сказав Рузвельтові, що вступ УССР до ОН потрібний йому для заспокоєння українських національних амбіцій. Але вже в 1946 році прийшов розгром повоєнного піднесення тодішньої української національної культури в УССР, а далі розвинувся процес систематичної русифікації України, що тривав у відвертій формі до кінця 1954 року. Це, на думку доповідача, пояснюється небувалим зростом сил російського шовінізму. Носіями цього шовінізму спершу була російська воєнщина, очолювана Жуковим, а пізніше — державна й партійна бюрократія, репрезентована на Україні Л. Мельниковим. В Кремлі російську шовіністичну лінію у відношенні до України весь час провадив Молотов і Каганович. Сталін потурав російському націоналізмові, поперше, тому, що той шовінізм був сильніший за нього і подруге тому, що стояв за централізацію СССР.

В циклі доповідей п. Голубничого, крім зазначеного, був порушений ще ряд проблем сороклітньої історії УССР. Доповіді його були оперті на великій кількості матеріялів, фактів, статистичних даних і ін. джерелах. Він зазначив, що офіційних джерел для написання історії УССР є багато, є джерела цінні і при добрій аналізі можна їх використати. Зважаючи ж на загально відому природу офіційних совєтських джерел, на їх часто свідоме вуалювання і фальшування, треба посилити писання спогадів учасниками подій на Україні. Зокрема доповідач звернув увагу на те, що архіви НКВД на Україні були понищені під час війни, а тому події й особи, зв'язані з хвилями терору 1931 - 34 і 1937 - 41 рр., можуть залишитись невідомими. Доповідач звернувся з закликом до присутніх, щоб ті особи, які пережили на Україні великі події — обов'язково написали свої спогади, на підставі яких історики могли б виявити правду про ті часи. Такі спогади можна надсилати до Музею Архіву УВАН у ЗДА.

Після кожної доповіді п. Голубничого відбувалися запити, обговорення, доповнення та критичні зауваження. У виступах багатьох учасників, в т. ч. учасників визвольних змагань, підкреслено, що ряд ділянок з життя на Україні доповідач не подав, недостатньо висвітлив вплив українських визвольних змагань в 1917 - 1920 рр. на політику Москви щодо України. Разом з тим відмічено, що доповідач провів велику роботу, зібрав багатий матеріял, подав досі мало відомі факти та уважно проаналізував зібрані матеріяли.

І.

Ще до з'їзду реґенсбурґської гімназії

Як уже повідомлялося на сторінках „Свободи" з дня 13 вересня ц. р. на Союзівці відбудеться Товариський З'їзд-Зустріч учителів, абсольвентів і всіх колишніх учнів української гімназії в Реґенсбурзі з нагоди 10-ліття її останнього матурального випуску.

До підготовки З'їзду взялася ініціятивна група, до якої, крім абсольвентів 1949 року увійшли теж абсольвенти попередніх випусків (Орест Мостовий, Юліян Гной, Богдан Ракочий). З браку адрес не всі кляси є заступлені, але віримо, що в скорому часі вони присднаються до нас, щоб забезпечити кращий успіх з'їзду, і так в присмній та дружній атмосфері всі разом хоч на короткий час створимо одну велику родину, якою була колись наша гімназія. Плянується теж видати пам'яткову книжку з головнішими фактами і знімками з життя гімназії.

В програмі дводенного З'їзду передбачається: Субота, 12-го вересня: Реєстрація — год. 10 ранку; Обідня перерва — год. 12; Зустріч учасників (спогади, гутірки окремих кляс) — год. 2; Час дозвілля, зустріч друзів — год. 4; Урочисте прийняття (святочне слово, привіти, мистецькі виступи) — год. 6; Баль Абсольвентів — год. 9 вечором.

Неділя, 13-го вересня: Богослуження, Панахида по сл. пам. директорові М. Величкові. прощальний обід.

Працю ініціятивної групи утруднює в великій мірі розпорошеність колишніх гімназистів та брак адрес, тому прохається всіх зацікавлених не чекати на запрошення, а вже тепер надсилати зголошення, адреси, а зокрема матеріяли чи інформації до пам'яткової книги. Особливо проситься всіх шановних панів професорів, як теж бажаючих взяти активну участь у програмі, відгукнутися якнайскорше і подати свої адреси.

А всіх реґенсбружців ще раз закликається скористати з нагоди і прибути на зустріч, яка напевно принесе багато чару минулих днів...

Зголошуватися не пізніше 10-го серпня на адресу:

Людмила Ярко - Почтар
58 Leslie St., Newark 8, N. J.

Талановитий виконавець

Іриней Жук

Іриней Жук закінчив середню школу Тома Д'Арсі Мек Гі Гай Скул з найвищими оцінками на всі хлоп'ячі школи провінції Квебек. Він мав повну стипендію в мистецькій школі малярства і скульптури при Монтреальському Музеї. Є стипендійним учнем Провінційної Консерваторії в Монтреалі. Здобув дві нагороди і похвальні оцінки на Музичному Фестивалі в Оттаві.

Монтреальський щоденник „Ди Монтреал Стар" 11-го травня ц. р. писав про нього, що він є „одним із найкращих учнів — талановитих виконавців із Монтреалю. Його гра викликала слова захоплення Лінарда Ісаакса з Лондону, який ворожить йому велике майбутнє". **Л. Ж.**

ПІД ЧУЖИМ ПРАПОРОМ

(Закінчення зі стор. 2)

рас десятизмаг перед Едстромом (ЗДА) і переможцем „Макабіяди" змагуном ЗДА Германом та Тер-Ованасіяном. Перед тим ще американці легко виграють штафету 4х400, і вже в темряві змагання закінчуються. Встановлено два світові рекорди, а саме — Пет О'Браєн поліпшує свій власний рекорд в стусані кулею, а Тамара Пресс (СССР) поправляє рекорд стусану кулею жінок, Цебіної, який тривав від 1950 року.

Хто виграв змагання?

Американці твердять, що змагання чоловіків і жінок відбувалися сепаратно і що чоловіке ЗДА виграли, а жінки програли. Натомість судді з СССР уважають (подібно як і минулого року), що, підсумовуючи „вместе" висліди жінок і чоловіків, змагання виграли вони. Тут напевно згоди не буде.

*

Під зливним дощем від'їжджаємо з Френклін Філду. З щогол здіймають криваві совєтські прапори з серпом і молотом. Величезний напис „Добро пожаловать, спортсмени СССР!" вже давно зірвав вихор.

В голові снуються думки:

... За пару днів вони знову будуть у Львові, у Києві, у Менську, в Таллінi, в Тбілісі, в Ташкенті, в Ереванi, усі ці „нацмени", яких „з'єднала могучая Русь" і які тепер борються за спільний „катьолок дружби народів", совєтської імперії.

Скільки ще прийдеться чекати на те, щоб на вільній землі Вашингтона виступили, як вільні представники вільної Української держави, ці змагуни, які тепер здобувають славу „сильних людей" для всесоюзної брехні і облуди? Тиждень Поневолених Націй збільшує надії, що наші очікування колись таки здійсняться.

Третій список жертв на семінар св. Василія

Далекі простором, близькі ідеалами. Ці слова мають повне приміщення до ідейних українців, які хоч далекі простором від Стемфорду, може часом ніколи не бачили оцього нашого наукового і духового осередку, то все таки бажають сповнити свій обов'язок відносно наших релігійних і народних завдань, складаючи пожертви на народні й релігійні цілі.

До цих Жертводавців приємно нам зачислити Шановних Членів УНСоюзу, а зокрема пані доктор Марію Слиж з Кенкекі, Ілл., що зложила $100.00 на будову Колегії св. Василія в Стемфорді.

На цьому місці Управа Будівельного Комітету складає також щиру подяку п. Йосифові Греськову, що завдав собі труду та перевів збірку поміж членами УНСоюзу і деякими парафіянами в Міннеаполісі, Мінн.

Загальна сума зі збірки принесла $83.50, а жертводавцями були: Аніта Лозовська $10. По $5 зложили: Д. Хабин, Кость Сольчаник, О. Козак, Мик. Фейда, Дональд Шабатура. По $3: Петро Бутрин та Стефан Ковальчук. По $2: Микола Бойко, Марія Федюк, Михайло Коваліа, Іван Щеппард, Іван Артим, Петро Киця, Катер. Кузів, Т. К. В., Василь Микуляк. По $1: Мих. Яворський, Ілярій Ригайло, Стефан Бунко, О. Карпяк Банкаль, д-р І. Бущак, Татіяна Чемериш, Іван Хімропойлович, Богдан Хімропойлович, Филип Ерко, Дмитро Довганюк, Д. Довганюк, Михайло Гунчак, Микола Гаргай, Богдан Гуцал, Ірина Колодницька, С. Кучварський, Роман Остапович, Филип Пікула, Е. Н. Свіней, Катерина Сокол, Василь Шеремет, Стефан Тринка, Антонія Данилович, П. Кравець. Стефан Луців 0.50.

При тій нагоді складаємо подяку Яр. Олексишинові, що зложив $6 та Братству св. Петра і Павла, Відділ 400 УНСоюзу з Іселін, Па., за пожертву в сумі $5.

Щиро дякуємо за пожертви та просимо пам'ятати про Стемфорд, де наша Церковна Влада змагається закріпити наш релігійно - народний осередок науки з нашими традиціями, щоб опісля поширювати їх по наших громадах на американській землі, а в слушний час і на Україні.

Пожертви слати на адресу:

Управа Будівельного Комітету.

Шерман Адамс пише спогади про працю в Білому Домі

Линколн, Ню Гемпшир. — Головний дорадник президента Айзенгавера Шерман Адамс, який минулого року у вересні мусів зрезиґнувати внаслідок афери з фінансистом Бернардом Голдфайном, працює тепер в тиші в своїому домі над спогадами про свою працю в Білому Домі від січня 1953 року аж до своєї резиґнації. Ці спогади будуть друковані аж по 1960-річних виборах, щоб ніхто їх не міг використовувати у виборчій кампанії. Автор має за них дістати гонорар у висоті сто тисяч долярів за друковання спершу в магазині, а пізніше в книжковій формі.. Сам Адамс відмовився виявити щонебудь із своїх спогадів. Мешканці Линколну шанують родину Адамсів, що живе самітно, і не радо відповідають журналістам. Адамс заявив через приятеля журналістам: „Ми є приватні люди, і ми вимагаємо, щоб шановано той наш приватний характер".

НОВІ КНИЖКИ

М. Шлемкевич, Верхи життя і творчости, Ню Йорк — Торонто 1958 — 18 х 23!

Д-р М. Шлемкевич, мабуть з покликання учитель, що не мав змоги учителювати між молоддю гімназійною чи там університетською і став учителем старших громадян — публіцистом. Я знав старшу молодь, яка ентузіястично слідкувала за його популярними викладами. Його всюди радо вітають, коли доповідає або виголошує промову з нагоди національного свята.

Він давніше студіював філософію, набуваючи особливий вгляд у грецьку і німецьку філософію. На українських західніх землях він рідкісний представник філософічної думки, якій у нас не посвячувано багато уваги. Інший представник цього „фаху", д-р Вол. Левицький, математик і фізик, видав був у виданнях НТШ у Львові студію д-ра Шлемкевича „Філософія" в 1934 році.

Д-р М. Шлемкевич оголосив друком чимало праць, що їх в більшості можна назвати есеями, і, може, ще йому вдасться видати їхній вибір, бо для деяких з них він мав захоплених читачів. На еміграції він видав кілька томиків, що, як на наші обставини, були широко дискутовані.

Ми скажемо кілька слів про його останнє видання „Верхи життя і творчости" з 1958 р. В цьому виданні вміщено три промови і дві доповіді. З промов поміщено такі: „22 січня", „1 Листопада" і „Т. Шевченко". Із доповідей дано: „Глибинна верства світогляду у Шевченка" і „Новочасна потуга".

В промові „22 січня" — говориться про радість на Україні в 1917 р., бо оце постала можливість творити власну державу. Але ми трагічно завелися у своїх надіях. Автор бажав би, щоб день 22 січня став загально - українським святом, вказуючи щороку на ціль всенародніх прямувань.

Друга промова — „1 Листопада" — торкається відновлення державности на західніх українських землях і та подія дала міжнародну леґітимацію українським західнім землям бути влученими в український незалежний материк — по шістьох віках неволі.

Промова про Шевченка, на нашу думку, творить доповнення до доповіді про Шевченка. На це доповнення вказують хоч би кінцеві слова промови: „Слова Шевченка, це слова нашої долі, слова Шевченка, це слова нашої будуччини".

Автор вміє читати Шевченко по-свойому і дає цінний причинок до розуміння Шевченка, попровадивши ідейну лінію між такими творами Шевченка як „Катерина", „Наймичка", „Відьма", „Неофіти", „Марія". Д-р М. Шлимкевич удало дискутує з великим Іваном Франком на тему поем. Він звернув увагу в поемах на речі, що їх досі ніхто не проаналізував і в цьому вартість доповіді.

Д-р Шлемкевич бачить деяку публіцистику в творах Т. Шевченка. Ми пригадаємо, що дехто з поляків уважає всі твори Міцкевича публіцистикою. Леся Українка уважала свої твори за публіцистику. Коли твори промовляють до народної душі і ублагороднюють людину, вказуючи на вищі вартості, та хто скаже, що це підрядна поезія?

Знайдуться ще й такі, що уважають засланницьку лірику Шевченка найвизначнішим його твором, подібно як дехто уважає лірику Гете за найважніші його твори. Доповідь д-ра Шлемкевича — цінний причинок до розуміння творчости нашого поета.

Друга доповідь, це праця про журналістику. Автор уважає себе передусім публіцистом, і добре сталося, що він висловив свої завваги на цю тему. Передусім журналісти повинні з ними запізнатися. На думку автора, це журналісти формували і формують душу українського народу, як це також мало місце у поляків, у противенстві до німців, в яких напрям вказували філософи. Тому що українським публіцистам припала така висока роля, добре було б, коли б ми дійсно здобулися на добру пресу і добрих її представників.

Вол. Безушко

АЙЗЕНҐАВЕР ЗАЯВЛЯЄ, ЩО ЗДА ПІДТРИМУЮТЬ ОРГАНІЗАЦІЮ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер вислав окремого листа до Конґресу, пересилаючи одночасно Конґресові вже 13-ий річний звіт про участь ЗДА в цій організації. В цьому листі Президент заявив, що осяги Об'єднаних Націй в 1958 році „наново доводять, що американський нарід слушно вважає засади хартії ОН за наріжний камінь своєї закордонної політики".

Одночасно Президент оскаржував СССР в тому, що він не хоче співпрацювати з ОН, і написав, що це є слабим місцем цієї організації від початку її існування.

Зміна адреси

До Адміністрації „СВОБОДИ"
81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J.

Долучаю 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА адреса була:

ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ______

Ім'я і прізвище ______

Адреса ______

______

Моя НОВА адреса така:

Ім'я і прізвище ______

Адреса ______

Адреса ______

______

У Греції закінчено двотижневий процес проти совєтських шпигунів

Атени. — В минулу середу 22-го липня закінчився в столиці Греції двотижневий процес перед військовим судом проти 17-ох підсудних, обвинувачених у шпигунстві в користь Совєтів. Процес набрав міжнародного розголосу з уваги на особу одного з підсудних, Маноліса Глезоса, редактора комунофільського щоденника, який став був наче національним героєм в Греції, коли за німецької окупації зірвав був свастику з Акрополісу в Атенах та діяв в революційному підпіллі. Однак він пристав до комуністів і після війни залишився активним комуністом. Його оскаржували у помаганні совєтським шпигунам продіставатися до Греції та в помочі їхній роботі. Його засудили на 5 років в'язниці плюс 4 роки прогнання з Греції і вісім років позбавлення громадянських прав. Совєтська й інша комуністична преса вела крикливу пропаганду в користь Глезоса, а совєтський уряд офіційно інтервеніював. Комуністи спровадили з Англії, Франції і Бельгії адвокатів, які квестіонували правильність судження тих комуністів військовим судом за законом з 1936 року. Двох інших підсудних засуджено на досмертну в'язницю, а решту на кари від одного до 15 років в'язниці.

З'єдинена Арабська Республіка хоче злагоди з Іраком

Каїро. — Президент З'єдиненої Арабської Республіки Ґамаль Абдель Нассер розкрив у своїй публічній промові в минулу середу на великому майдані в Каїро, з нагоди семиріччя державного перевороту в Єгипті, — що він, Нассер, делегував був до диктаторського прем'єра Іраку, генерала Абдуля Каріма Кассіма сирійського міністра внутріш. справ Абдула Серраля в місії замирення між двома країнами та їх державними керівниками. Однак Кассім дотепер не дав позитивної відповіді. Нассер признав, що Кассім прийняв в останніх тижнях примирливіший тон супроти З'єдиненої Арабської Республіки ,але, мовляв, — невідомо, кому треба більше вірити — Кассімові, чи підпорядкованій йому радіовисильні з Багдаду. Нассер мав запевнити Кассіма, що він не змагає до злуки Іраку з Арабською Республікою під своїм, Нассера, проводом, а тільки до встановлення „єдности арабських країн". Президент Нассер прославляв осяги семирічної республіки в Єгипті, що в міжчасі об'єднався з Сирією, та вказував перш усього на здвигнення сильної єгипетської армії.

„Куреня — це одна з форм самовбивства", — каже д-р А. Окснер

Гюстон, Тексас. — Нюорлінський хірург др Астон Окснер доповідав в Тексаському Постґрадюейт Медікел Асемблі і сказав, що збільшення числа занедужань на пістряка легенів спричинене в цілості куренням цигарок. Д-р Окснер твердить, що „куріння — це одна з форм самовбивства". Число занедужань на пістряка легенів є найбільше в порівнянні з іншими родами занедужань на пістряка. До 1935 р. число занедужань на пістряка легенів було майже таке саме між жінками як і між чоловіками, але після того року число занедужань чоловіків на цю недугу почало збільшуватися, і тепер аж 85% цих захворінь є між чоловіками, бо чоловіки більше курять в порівнянні з жінками. Очевидно, що тютюнові фабрики утримують окремих науковців, які твердять, що немає причинового, а тільки статистичний зв'язок між куренням тютюну і недужими на пістряка легенів.

● **Грецький генерал Георгій Грівас**, колишній провідник революційного протианглійського підпілля на Кипрі, перебуває в рибальському селі у схід. Греції і пише свої спомини. Він заявив, що не займе ніякого державного становища, доти, аж поки країна його не потребуватиме.

Об'єднані Нації готові помогти в розв'язанні Берлінської кризи

Об'єднані Нації. — Об'єднані Нації готові дати своїх обсерваторів, які стежили б за небезпечною для політичної атмосфери пропаґандивною акцією на терені захід. і східньої частини Берліну, якщо цього забажають собі чотири великодержави — заявив генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд, вернувшись із Женеви та з Середнього Сходу до Ню Йорку. Він висловив надію, що Женевська конференція таки закінчиться позитивно. Про свої переговори з єгипетським президентом Нассером у зв'язку з зупинюванням та конфіскаціями кораблів, що везуть товари з Ізраїлю Суезьким каналом, Гаммершилд не хотів нічого сказати.

Джекеліна Гарт видумала історію про своє викрадення під враженням недалекого одружіння

Нюарк, Н. Дж. — 21-річна наречена Джекеліна Гейл Гарт призналася поліції, що вона видумала історію про своє викрадення з нюаркського летовища вночі 21-го липня і завезення її автом до Шикаґа, де її вранці 24-го липня знайшла в нервовому стані поліція. Вона 25-го липня прилетіла зі своїм батьком Ралфом А. Гартом і нареченим 25- річним Стенлі Н. Ґейнсом до Нюарку, звідки від'їхала до Шорт Гіллс, Н. Дж. Зробила це вона тому, що була сильно поденервована внаслідок того, що при кінці серпня має одружитися з своїм нареченим. Поліція не повірила її оповіданню про викрадення, і під час дальших переслухань вона призналася ,що видумала всю історію, а до Шикаґа вона прибула сама автобусом, де виспалася в готелі і почула в радіо про свою історію зникнення. Це привело її до дійсности. В четвер ходила до 5-ох кін і вислала свою біжутерію на свою адресу через дирекцію автобусової стації в Ню Йорку. Біжутерія туди дійсно надійшла. Поліція вважає цю історію за закінчену, і не буде її скаржити за фальшиві зізнання перед аґентами ФБІ, а наречений заявив, що він не змінив свого пляну про одружіння.

● **Комуно - китайські військові курці** масово переплили під водою Формозьку протоку і пробували висадитись на Квімої. В бою їх частинно винищено, а частинно загнано назад у воду.

АПЛІКАЦІЇ НА ПРИЙНЯТТЯ на КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

на „СОЮЗІВЦІ" в Кергонксон, Н. Й.

9-го СЕРПНЯ — 3-го ВЕРЕСНЯ 1959 року.

Ім'я ....

Адреса ....

Вік .... Член УНСоюзу, Відд. ....

Знання української мови: — добре; слабе; дуже слабе.

Залучаю на рахунок оплати: $............

(Повна оплата курсів є $120.00. Половину належитости треба вплатити з аплікацією).

Короткі Вістки

● **На міжнародному фільмовому фестивалі** у Сан Себастіяно, в Еспанії, першу нагороду дістали американський довгометражний фільм „Історія одної монашки" та короткометражевий західньо - німецький фільм „Збоку". Одрей Гепберн, що грає головну ролю монахині в американському фільмі, визнано за найкращу фільмову артистку. „Історія одної монашки", це фільм із життя католицького жіночого монастиря в Бельгії напередодні останньої світової війни і частинно під час війни, з акцією подекуди в шпиталі у Бельгійському Конго, де монахині працюють медсестрами.

● **Панамериканське бюро кави** обрахувало, що 75 відсотків людей у віці понад 10 років вживають каву, випиваючи пересічно по 4 чашки денно. Від 1950 року споживання кави збільшилося на 100 мільйонів чашок денно. Найзавзятішими споживачами кави є люди у віці між 40 і 50 роками.

● **12-річний Реймонд Вержбіцький** з Озон Парку, Н. Й., бавлячись на подвір'ї з своїм 9-річним братом і 11-річною сестрою, почув із хати плач матері, яку бив батько. Він вбіг до хати і попросив батька, щоб пирестав бити матір. Бачачи, що батько не вгамовується ,він вхопив ніж і встромив йому в спину. В дорозі до шпиталю, голова родини помер. Поліція заарештувала 12річного вбивника.

Посмертні Згадки

ДМИТРО ШВЕЦЬ, довголітній член Т-ва „Дністер", Відд. 361 УНСоюзу у Ню Йорку, помер 28-го червня 1959 р. Покійний родився 1895 р. у селі Баранівка, пов. Бережани, Зах. Україна. До УНС. вступив у 1926 р., до Від. 361(в якім довгі роки щиро підтримував різні народні справи своїми жертвами та присутністю. Полишив горем прибитих дружину Марію, дочку Анну і Сина Михайла. В. Й. П! Управа Відд.

Адвокат ПЕТРО КАСІЙ, член Т-ва ім. М. Шашкевича, Відд. 94 УНС., в Гемтремк, Міш. помер 24-го червня 1959 р., проживши 42 роки. Покійний родився 1917 р. в Сиракюз, Н. Й. До Дітройту прибув у 1926 р. де покінчив адвокатські студії. Полишив в смутку дружину Ольгу і одну дочку Петі, двох братів, Мирона і Теодора та одну сестру Євгенію. Похорон відбувся 27 червня 1959 р. з пох. заведення до Церкви Неп. Зач. Пресв. Діви Марії, при участи родини, членів Відділу та знайомих, на цвинтар Монт Олівет. В. Й. П.!

В. Крушельницький.

АННА ГАНАС, — довголітня членка 83 Відд. УНС., Т-ва ім. Івана Франка в Филаделфії, померла по 12-літній недузі 8-го червня 1959. Покійна походила з села Берестини, пов. Новий Самбір, Західна Україна. До Америки приїхала 1905 р. Полишила в смутку доньку Стефанію. Похорон відбувся 13 червня з пох завед. укр. погребника при участи родини, членів Відділу та членів парохії до Укр. Авток. Правосл. Церкви при Беркс вул., а відтак на цвинтар Oakland в Филаделфії. В. Їй П.!

С. Гавриш, секр.

РОМАН КАРАІМ, основник і перший предсідник Т-ва ім. І. Франка, Відд. 83 в Филаделфії, помер по довшій недузі на атаку серця, 1-го липня 1959 р., на 74 році життя. Покійний походив з Західної України і до Америки приїхав 1908 р., де зараз включився в громадське життя. 16 жовтня 1916 р. запросив до власної хати свідоміших українців і заложив Т-во ім. І. Франка, якого і був першим предсідником. Ціле життя був активним членом Відділу і ніколи не жалів часу для добра Т-ва. Переїхавши до Брістолю, негайно й тут включився в громадське життя. — Покійний залишив в смутку сина і дві доньки. Похорон відбувся 6 липня, при участи родини, членів Відділу та знайомих, на цвинтар Our Lady of Grace в Langshorne, Pa. В. Й. П.!

С Гавриш, секр.

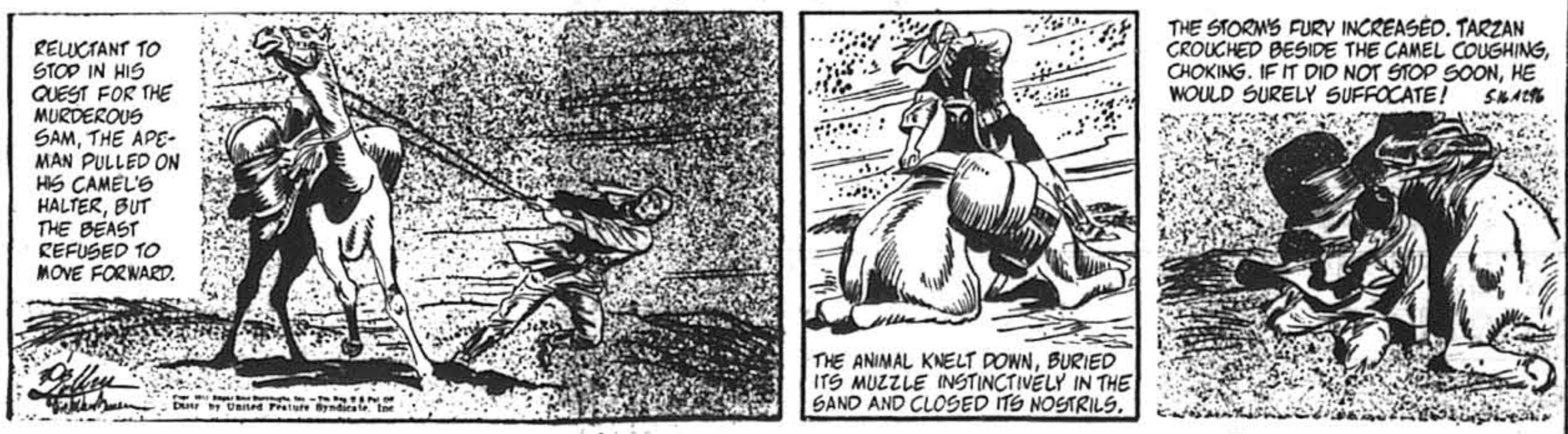
● РОЗШУКИ ●

МИХАЙЛО ЯНУШАК
пошукує
НИКОЛУ ТОРБОЛЄВИЧА
із села Стопплатова, Яблонівського Районy, Станиславської области, який в 1950 р. був в Пенсилвенії, Па., U. S. A.
Моя адреса:
MIKE YANUSHAK,
11318 83 St., — Edmonton, Alta,
Canada.

МИКОЛА ШУЛЬ,
c/o Chase Guildhouse,
London Road, — Coventry,
London, England.
пошукує свою тітку
МАРІЮ ТУЛАЙ
з Веслічок.

Пошукую у важній справі — СТЕФАНА ЯРЧАКА, з села Середниця, поч. Устрики Дол., повіт Лісько.
В 17 році мешкав в Кікстон, Па. Хто знав би про нього — прошу написати до:
Mr. TONY NIEDZIELSKI,
P. O. BOX 116 — EGYPT, Pa.

ТАРЗАН, ч. 4,296. Порода верблюда.

Нерадо затримуючися в своїх розшуках за вбивником Семсм, мавполюд тягнув за віжки верблюда, але тварина відмовлялася рушитися далі.

Тварина стала на вколішки, інстинктово сховала свою морду в пісок і закрила ніздря.

Буревій цілено збільшувався. Тарзан присів біля верблюда, кашлюючи і душачися. Коли б він не вчасно затримався, був би був напевно вдушився!